DIE WES – DUITSE ONDERWYSSTELSEL

DIE WES-DUITSE ONDERWYSSTELSEL

deur

ELIZABETH ISABELLA DEKKER, B.A., B.Ed.

Verhandeling voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir die graad

MAGISTER EDUCATIONIS

in die

Departement Historiese en Vergelykende Opvoedkunde

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT VIR CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS

STUDIELEIER : PROF. DR. S. S. BARNARD

POTCHEFSTROOM
Julie 1979

DANKBETUIGINGS

Allereers dank ek die Here wat my na gees en liggaam in staat gestel het om hierdie navorsing af te handel. Aan Hom alleen al die eer.

Dit was vir my 'n besondere voorreg om hierdie studie onder die bekwame leiding van prof. dr. S. S. Barnard te kon afrond. As ywerige akademikus was hy altyd - selfs tydens welverdiende rustydperke - gereed om hulp en leiding te verskaf. Sy akademiese deeglikheid was 'n aansporing en besieling.

Aan my gesin is ek veel verskuldig vir volgehoue belangstelling, begrip, aanmoediging en opofferings. Sonder hulle daadwerklike hulp en bystand sou hierdie studie nie afgehandel kon word nie. Dit is vir my 'n groot voorreg om hierdie werkstuk aan hulle op te dra.

'n Besondere woord van dank en waardering word betuig teenoor dr. J. L. van der Walt wat te midde van 'n druk program nog tyd gevind het om hierdie verhandeling krities deur te lees.

Mev. P. S. Jacobs word bedank vir die pragtige en keurige tikwerk asook haar bystand by die tegniese versorging van

die verhandeling.

Mev. I. E. de Beer verdien besondere lof vir die presiesheid en netheid waarmee sy die kaarte en figure afgerond het.

Aan die Ferdinand Postma-Biblioteekpersoneel is ek dank verskuldig vir hulle flinke diens.

Die skryfster

POTCHEFSTROOM
Julie 1979

CHRONOLOGIESE LYS VAN BELANGRIKE GEBEURE MET BETREKKING TOT DIE ONDERWYSGESKIEDENIS VAN WES-DUITSLAND

1946	:	Informele aanvang van die *Kultusminister=konferenz* (KMK).
1949	:	Totstandkoming van die Bondsrepubliek van Wes-Duitsland.
1953	:	Stigting van die *Deutscher Ausschuss für das Erziehungs- und Bildungswesen*.
1955	:	*Düsseldorfer Abkommen* (ooreenkoms insake die standaardisering van die skolestel=sel).
1958	:	Opstel van die *Tutzinger Maturitätskata=log* in verband met universiteitstoe=lating.
1959	:	*Rahmenplan zur Umgestaltung und Verein=heitlichung des allgemein bildenden öffentlichen Schulwesens* (voorstelle vir die herstrukturering van die alge=meen-vormende openbare skoolwese).
1960	:	*Saarbrücken Abkommen* (insake die *Gymnasium*-curriculum).
1964	:	Georg Picht: *Die deutsche Bildungs=katastrophe*, wat die owerhede dwing om die onderwys onder die vergrootglas te neem.
1964	:	*Hamburger Abkommen* (standaardisering van die skolestelsel).
1965	:	Samestelling van die *Deutscher Bildungs=rat*.

1968 : *Verwaltungsabkommen zwischen Bund und Länder* (ooreenkoms tussen die Bondsre=gering en die regerings van die *Länder* rakende die administrasie en beheer van die onderwys en die onderwysfinansies).

1969 : *Berufsbildungsgesetz* (wet vir beroeps=opleiding).

1969 : Skepping van die Federale Ministerie van Onderwys en Wetenskap.

1970 : *Strukturplan* (voorstelle van die *Bildungs=rat* rakende die hervorming van die skolestelsel).

1970 : Stigting van die *Bund-Länder-Kommission für Bildungsplanung*.

1970 : Frankenthal-ooreenkoms van die KMK met betrekking tot 'n eenvormige stelsel van onderwysersopleiding.

1972 : *Vereinbarung zur Neugestaltung der gym=nasialen Oberstufe in der Sekundarstufe II* (ooreenkoms van die KMK met betrek=king tot die herstrukturering van die senior sekondêre fase van die *Gymnasium*).

1973 : *Bildungsgesamtplan* (omvattende onderwys=plan).

1974 : *Vereinbarung über die Orientierungsstufe* (ooreenkoms van die KMK met betrekking tot die oriënteringsfase).

1976 : *Hochschulrahmengesetz* (wetgewing ten opsigte van die herorganisasie van die totale tersiêre onderwysvlak).

I N H O U D

1.	INLEIDING	1
1.1	DOEL VAN, MOTIVERING VIR EN DIE WAARDE VAN HIERDIE ONDERSOEK	1
1.2	DIE VELD EN METODE VAN ONDERSOEK ASOOK ENKELE PROBLEME WAT ONDERVIND IS	5
1.3	ORDENING	9
1.4	VERDUIDELIKING VAN ENKELE BELANGRIKE BEGRIPPE WAT IN HIERDIE VERHANDELING VOORKOM	11
1.4.1	Onderwysbeleid	11
1.4.2	Onderwysbeheer	13
1.4.3	Onderwysadministrasie	16
1.4.4	Onderwysorganisasie	17
1.4.5	Onderwys(-stelsel-)beplanning	19
1.4.6	Onderwys (*Bildung*)	23
1.4.7	Opvoeding (*Erziehung*)	28
1.4.8	Demokrasie	31
2.	DIE WES-DUITSE BONDSREPUBLIEK: 'N ALGEMENE ORIËNTERING	36
2.1	INLEIDING	36

2.2 DIE LAND EN SY BEVOLKING 44

2.2.1 Die *Länder* van die Bondsrepubliek 44

2.2.2 Die bevolking 52

2.2.3 Diversiteit met betrekking tot geloofs= oortuigings 55

2.3 SAMEVATTING 62

3. DIE ONTWIKKELING VAN DIE ONDERWYS IN WES-DUITSLAND TOT DIE SEWENTIGER JARE 64

3.1 INLEIDING 64

3.2 SPORADIESE ONDERWYSPOGINGS VANAF DIE MIDDELEEUE TOT DIE 17DE EEU 64

3.3 ONDERWYSVOORSIENING GEDURENDE DIE 18DE EEU 67

3.4 DIE STAND VAN DIE ONDERWYS ONDER DIE RYK, 1870-1918 70

3.5 ONDERWYSTOESTANDE NÁ DIE EERSTE WÊRELDOORLOG: DIE WEIMAR-REPUBLIEK, 1919-1933 77

3.6 DIE "NASIONALISERING" VAN DIE ONDER= WYS GEDURENDE DIE NAZI-TYDPERK, 1933-1945 80

3.7 DIE NA-OORLOGSE HERORGANISASIE VAN DIE ONDERWYS, 1945-1948 84

3.8 ONDERWYSVOORSIENING GEDURENDE DIE PERIODE 1949-1955 90

3.8.1 Algemene oriëntering 90

3.8.2 Enkele opvoedkundige vraagstukke van die heropbou ná die oorlogsjare 93

3.8.3 Sosiale invloede op die onderwys 96

3.8.4 Die invloed van die ekonomiese en handelsontwikkeling op die onderwys 98

3.9 ONDERWYSONTWIKKELING VANAF 1955 TOT 1960 100

3.9.1 Die uitwerking van die *Düsseldorfer Abkommen* en die *Deutscher Ausschuss* 100

3.9.2 Strukturele en curriculêre ontwik=kelings 102

3.9.3 Opvoedingsdoelstellings 106

3.9.4 Sosiale en ekonomiese faktore 108

3.10 ONDERWYSPOGINGS GEDURENDE DIE PERIODE 1960 TOT 1965 110

3.10.1 Die rol van empiriese navorsing 110

3.10.2 Sosiale en ekonomiese aspekte rakende die onderwys 112

3.11 DIE PERIODE NÁ 1965: NUWE PRIORI=TEITE 114

3.12 SAMEVATTING 117

4. DIE STRUKTUUR EN MOTIEF VAN DIE WES-DUITSE ONDERWYSSTELSEL 122

4.1 INLEIDING 122

4.2 DIE ONDERWYSSTELSEL 127

4.2.1 Die struktuur van die onderwysstelsel 127

4.2.2 Die onderwysstelsel is 'n vervlegting van sosiale strukture 130

4.2.3 Die verband tussen die onderwysstel= sel en die kultuur van die volk 133

4.3 DIE SOEKE NA 'N EIE IDENTITEIT BY DIE WES-EUROPESE VOLKE, MET BESON= DERE VERWYSING NA DIE ROL VAN DIE ONDERWYS 137

4.3.1 Verklaring van die begrippe *nasie* en *nasionaal* 137

4.3.2 Die vorming van ŉ nasionale karakter 141

4.4 GRONDMOTIEWE EN VERGESTALTENDE FAK= TORE WAT BINNE DIE NASIONALE ONDERWYSSTELSEL FUNKSIONEER 145

4.4.1 Die oorheersende geestesmag as stu= krag agter die onderwysstelsel 145

4.4.2 Die invloed van vergestaltende fak= tore op die aard en ontwikkeling van die onderwysstelsel 151

4.4.2.1 Algemene oriëntering 151

4.4.2.2 Enkele vergestaltende faktore wat ŉ invloed uitgeoefen het op die strukturering van die Wes-Duitse onderwysstelsel 154

4.5 ONDERWYSBELEID VAN DIE GEALLIEERDES (1945-1949) EN DIE INVLOED DAARVAN OP DIE WES-DUITSE ONDERWYSSTELSEL 160

4.5.1 Oriëntering 160

4.5.2 Groot Brittanje: die informele benadering 161

4.5.3 Die VSA: gelyke onderwysgeleenthede vir almal 163

4.5.4 Frankryk: "mission civilicatrice" 164

4.5.5 Die Sowjetunie: beplande inisia= tiewe 166

4.6 DUITSE REAKSIE OP DIE GEALLIEERDES SE ONDERWYSBENADERINGS 168

4.7 BERLYN: 'N MIKROKOSMOS VAN DIE OOS-WES-KONFRONTASIE 172

4.8 DIE OPENBARE GEVOEL AS MAATSTAF VIR DIE BEOORDELING VAN DIE STRUK= TUUR EN MOTIEF VAN DIE WES-DUITSE ONDERWYSSTELSEL 176

4.9 SAMEVATTING 178

5. BELEID VAN EN BEHEER OOR DIE ONDER= WYS IN WES-DUITSLAND 181

5.1 ENKELE ALGEMENE BEGINSELS WAT DIE ONDERWYSBELEID TEN GRONDSLAG LÊ 181

5.2 WETGEWING MET BETREKKING TOT DIE BEHEER OOR DIE ONDERWYS 187

5.2.1 Juridiese bepalings van die Federale of Bondsregering 187

5.2.2 Wetgewing van die afsonderlike *Länder* 199

5.3 SENTRALE BEHEER OOR DIE ONDERWYS DEUR DIE *BUND* (BONDSREGERING) 203

5.3.1 Ter inleiding 203

5.3.2 Die *Deutscher Bildungsrat* 206

5.3.3 Die *Bund-Länder-Kommission* 208

5.3.4 Die *Ständige Konferenz der Kultusminister (Kultusministerkonferenz)* 210

5.4 BEHEER DEUR DIE AFSONDERLIKE *LÄNDER* 214

5.4.1 Inleiding 214

5.4.2 Die eerste vlak van beheer oor die onderwys: die *Land*-ministerie van Onderwys 215

5.4.3 Die tweede vlak van onderwysbeheer: Goewermentsdistrikte (*Regierungsbezirke*) 217

5.4.4 Onderwysbeheer op "county"- of graafskapvlak 219

5.5 PLAASLIKE BEHEERLIGGAME 221

5.5.1 Beheer oor individuele skole 221

5.5.2 Ouerrade 225

5.5.3 Leerlingdeelname of -verteenwoordiging (*Schülermitverwaltung*) 232

5.6 SAMEWERKING TUSSEN DIE *BUND* EN DIE *LÄNDER* MET BETREKKING TOT DIE BEHEER OOR DIE ONDERWYSFINANSIES 233

5.6.1 Finansiële behoeftes en uitgawes 233

5.6.2 Bydraes van die *Bund*, *Länder* en *Gemeinden* met betrekking tot onderwysfinansiering 244

5.7 PERSPEKTIVIESE OORSIG 249

6. DIE SKOLESTELSEL 254

6.1 INLEIDING 254

6.2 TOESIGHOUDING OOR EN ADMINISTRASIE VAN DIE ONDERWYS 258

6.3 SKOOLPLIG 266

6.3.1 Verpligte voltydse skoolbesoek 266

6.3.2 Verpligte deeltydse skoolbesoek (*Berufsschulpflicht*) 270

6.3.3 Modelle met betrekking tot toekom= stige verpligte skoolbesoek 271

6.4 DIE PATROON (VORM) VAN DIE SKOLE= STELSEL 271

6.5 DIE ROL VAN PRIVAATSKOLE 282

6.6 ONDERWYS AAN DIE KINDERS VAN GAS= ARBEIDERS 286

6.7 DIE PLEK VAN VOORLIGTING IN DIE WES-DUITSE SKOLESTELSEL 291

6.8 INDELING VAN DIE SKOLESTELSEL IN SKOOLTIPES 299

6.8.1 Inleiding 299

6.8.2 Algemeen-vormende onderwys 301

6.8.2.1 Die *Kindergarten* en *Schulkinder= garten* (pre-primêre skole) 301

6.8.2.2 Die *Grundschule* (primêre skool) 311

6.8.2.3 Sekondêre skole 320

6.8.2.3.1 Algemeen 320

6.8.2.3.2 Die *Hauptschule* (algemene sekon= dêre skool tot met die negende/ tiende klas) 320

6.8.2.3.3 Die *Realschule* (tegniese skool) 327

6.8.2.3.4 Die *Gymnasium* (akademiese skool) 333

6.8.2.3.5 Die *Gesamtschule* (komprehensiewe skool) 344

6.8.2.3.6 Die *Ganztagschule* (sekondêre skool op 'n heeldagbasis) 353

6.8.2.4 Samevatting 354

6.8.3 Beroeps- en beroepsgerigte onderwys 357

6.8.3.1 Inleiding 357

6.8.3.2 Die *Berufsschule* (sekondêre deel= tydse skool vir algemeen-basiese beroepsopleiding) 358

6.8.3.3 Die *Berufsfachschule* (beroepsvak= skool) 362

6.8.3.4 Die *Berufsaufbauschule* (aanvullende skool vir 'n beroepskool) 366

6.8.3.5 Die *Fachoberschule* (gevorderde vak= skool) 368

6.8.3.6 Die *Technische Gymnasium* (beroeps- of tegniese gimnasium) 370

6.8.3.7 Die *Fachschule* (voltydse beroeps= gerigte of tegniese kollege) 371

6.8.4 Die *Sonderschule* (skool vir besondere/ spesiale onderwys) 374

6.9 ONDERWYS VIR VOLWASSENES 378

6.9.1 Die *Zweiter Bildungsweg* (sekondêre onderwys aan volwassenes deur middel van aandklasse) 378

6.9.2 Verdere onderwys 380

6.9.3 Politegniese onderwys 385

6.9.4 *Umschulung* (herskoling vir 'n ander beroep) 386

6.10 TERSIÊRE ONDERWYS 387

6.10.1 Oriëntering 387

6.10.2 Die verskillende soorte tersiêre inrigtings 394

6.10.2.1 *Universitäten* (universiteite) 394

6.10.2.2 *Pädagogische Hochschulen* (univer= siteite vir onderwysersopleiding) 399

6.10.2.3 *Kunsthochschulen* (universiteite vir Beeldende Kunste) 402

6.10.2.4 *Musikhochschulen* (musiekuniver= siteite) 405

6.10.2.5 *Gesamthochschulen* ("komprehen= siewe" universiteite) 406

6.10.2.6 *Theologische Hochschulen* (teolo= giese universiteite) 408

6.10.2.7 *Fachhochschulen* (tegniese kolleges op tersiêre vlak) 408

6.10.3 Nuwe maatreëls met betrekking tot uni= versiteitstoelating 410

6.11 SAMEVATTING 412

7. ONDERWYSERSOPLEIDING 419

7.1 INLEIDING 419

7.2 DIE DUUR EN INHOUD VAN DIE ONDER= SKEIE OPLEIDINGSKURSUSSE 424

7.2.1 Algemene inleiding 424

7.2.2 Die opleiding van onderwysers vir bepaalde skool*tipes* 431

7.2.2.1 Die opleiding van onderwysers vir *Hauptschulen* (of *Grundschulen* en *Hauptschulen*) 431

7.2.2.2 Onderwysersopleiding vir die *Real= schulen* 434

7.2.2.3 Die opleiding van onderwysers vir die *Gymnasien* 435

7.2.2.4 Die opleiding van onderwysers vir vir die *berufliche Schulen* (be= roeps- en beroepsgerigte skole) 436

7.2.2.5 Onderwysersopleiding vir die *Sonder= schulen* (skole vir buitengewone onderwys) 437

7.2.3 Die opleiding van onderwysers vir 'n bepaalde skool*fase* 438

7.3 DIE BESOLDIGING VAN EN BEVORDERINGS= MOONTLIKHEDE VIR ONDERWYSERS 441

7.4 VERDERE OF INDIENSOPLEIDING VAN ONDERWYSERS 444

7.5 EVALUERING 446

8. SLOTBESKOUING 449

8.1 INLEIDING 449

8.2 ENKELE PROBLEME WAARMEE DIE ONDER= IN WES-DUITSLAND TE KAMPE GEHAD HET (EN DEELS NOG HET) 450

8.2.1 Materiële en personeeltekorte 450

8.2.2 Verouderde onderwysstrukture 451

8.2.3 Onderwysinrigtings 452

8.2.4 Onderwysersopleiding 455

8.2.5 Te min onderwysnavorsing 455

8.3 ONDERWYSHERVORMING EN DIE *BILDUNGS= GESAMTPLAN* 457

8.4 BEVINDINGS EN GEVOLGTREKKINGS 462

8.5 'N WEKROEP TEEN DIE VERIDEOLOGI= SERING VAN DIE WES-DUITSE ONDER= WYS EN OPVOEDING 472

8.6 TEN BESLUITE 476

LYS VAN FIGURE, KAARTE, PLATE EN TABELLE

FIGURE

2.1 BEVOLKINGSAMESTELLING 54

3.1 DUITSE SKOLE ONDER DIE RYK, 1870-1918 73

3.2 NA-OORLOGSE ONTWIKKELING VAN DIE WES-DUITSE SKOLESTELSEL 87

5.1 DIE *STÄNDIGE KONFERENZ DER KULTUSMINIS= TER* (KMK) 213

5.2 BEGROTINGSVERDELING VIR DIE BRD, 1975 235

5.3 SKEMATIESE VOORSTELLING VAN DIE ONTWIKKELING VAN DIE BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN WES-DUITSLAND SEDERT DIE EINDE VAN DIE TWEEDE WêRELDOORLOG 252

6.1 ADMINISTRASIE- EN ORGANISASIEMODEL VAN DIE SKOOL 257

6.2 SKOOLADMINISTRASIE-STRUKTUUR IN RYN=LAND-PFALZ EN BADEN-WÜRTTEMBERG 263

6.3 MOONTLIKE MODELLE MET BETREKKING TOT SKOOLPLIG EN DIE AFSLUITING VAN DIE JUNIOR SEKONDÊRE FASE 272

6.4 SKEMATIESE VOORSTELLING VAN DIE VERTIKALE INDELING VAN DIE WES-DUITSE SKOLESTELSEL, 1970 279

6.5 MODEL VAN 'N HORISONTALE INDELING VAN DIE SKOLESTELSEL SOOS IN 1970 VOORGESTEL EN TANS GEÏMPLEMENTEER 280

6.6 STRUKTUUR VAN DIE SKOLESTELSEL IN WES-DUITSLAND, 1976 281

6.7 STRUKTUURMODELLE VIR ELEMENTÊRE EN PRIMÊRE ONDERWYS 319

6.8 RELATIEWE SKOOLBYWONING: *HAUPTSCHULE-GYMNASIUM/REALSCHULE*. SEWENDE JAAR=KLAS 1963-73, BRD 326

6.9 PERIODE-INDELING VIR DIE VIERJAAR-*REALSCHULE* IN BEIERE 330

6.10 VOORSTELLING VAN 'N GEÏNTEGREERDE *GESAMTSCHULE* 350

6.11 STRUKTUURORGANISASIE MET BETREKKING TOT DIE VOORSIENING VAN ALGEMEEN-VORMENDE ONDERWYS 355

6.12 LEERLINGE AAN ALGEMEEN-VORMENDE SKOLE GEDURENDE 1975 356

6.13 STUDENTE AAN *HOCHSCHULEN* EN *UNI=VERSITÄTEN* GEDURENDE DIE WINTER=SEMESTERS 398

6.14 STUDENTE AAN *HOCHSCHULEN* EN *UNI=VERSITÄTEN* GEDURENDE DIE WINTER=SEMESTER 1975/76 VOLGENS VAKGROEPE 400

KAARTE

2.1 UITRUILING VAN MIDDELDUITSLAND - BERLYN 39

2.2 DIE VERDEELDE DUITSLAND 40

2.3 DIE AFSONERLIKE *LÄNDER* VAN DIE WES-DUITSE BONDSREPUBLIEK 46

2.4 OORSIGKAART OM DIE VERHOUDINGS TUSSEN DIE VERSKILLENDE KERKE (EN KERKLOSES) AAN TE DUI SOOS IN 1965 57

6.1 *PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULEN* IN DIE BRD (Julie 1977) 403

PLATE

2.1 BRITSE GEALLIEERDE TROEPE BESET BREMEN 38

2.2 GRONDWET VIR DIE NUWE WES-DUITSE BONDSREPUBLIEK, ONDERTEKEN OP 23 MEI 1949 43

6.1 'N *VOLKSSCHULE* IN HESSEN 261

6.2 DEMONSTRERENDE GASARBEIDERKINDERS 288

6.3 *KINDERGARTEN* - VOORBEREIDING VIR DIE LEWE 310

6.4 FISIKA-ONDERRIG IN DIE *HAUPTSCHULE* 323

6.5 VAKONDERRIG AAN VAKLEERLINGE IN DIE WERKSWINKEL VAN 'N GROOT FIRMA 361

TABELLE

2.1 OPPERVLAKTE VAN DIE AFSONDERLIKE *LÄNDER* EN DIE INWONERTAL 55

2.2 PERSENTASIEVERDELING TUSSEN KERKE VOLGENS *LÄNDER* 61

2.3 PERSENTASIEVERHOUDING TUSSEN KERKE VIR DIE BONDSGEBIED AS GEHEEL 61

5.1 SKOOLUITGAWES EN TOTALE OPENBARE UITGAWES VIR DIE BRD IN DIE JARE 1963 EN 1973 VOLGENS DIE HEERSENDE PRYSE 237

5.2 VERDELING VAN DIE ONDERWYSUITGAWES IN DIE BRD VIR 1970 EN 1973 VOLGENS DIE HEERSENDE PRYSE 238

5.3 PERSONEELUITGAWES PER LEERLING VOLGENS SKOOLTIPES IN DIE BRD VIR DIE JARE 1963 EN 1973 VOLGENS DIE HEERSENDE PRYSE 239

5.4 SKOOLUITGAWES PER LEERLING VOLGENS SKOOLTIPES IN DIE BRD VIR DIE JARE 1963 EN 1973 VOLGENS DIE HEERSENDE PRYSE 240

5.5 SKOOLUITGAWES PER LEERLING VOLGENS SKOOLTIPES IN BADEN-WÜRTTEMBERG VIR DIE JARE 1963 EN 1973 VOL= GENS DIE HEERSENDE PRYSE 241

5.6 ONTLEDING VAN DIE ONDERWYSUITGAWES VIR DIE TYDPERK 1970 TOT 1985 IN MILJARD DM 243

6.1 DIE ORGANISASIE EN ADMINISTRASIE VAN DIE ONDERWYS IN DIE 11 *LÄNDER* VAN DIE BRD 265

6.2 OORSIG OOR DIE PRIVAATSKOLE EN -LEERLINGGETALLE, 1963 284

6.3 TEENSWOORDIGE EN BEPLANDE AANTAL KINDERTUINPLEKKE (AKKOMMODASIE) VIR DRIE- EN VIERJARIGES 307

6.4 ONDERWYSER-KINDVERHOUDING VIR DRIE- EN VIERJARIGES 307

6.5 ALTERNATIEWE INDELING VAN VYFJARIGES 308

6.6 KLASROOSTER (PERIODES PER WEEK) VIR DIE *GRUNDSCHULE* (BEIERE) 315

6.7 AANTAL *GRUNDSCHULEN* EN *GRUNDSCHUL*-LEERLINGE VANAF 1970 TOT 1976 317

6.8 KLASROOSTER VIR DIE *HAUPTSCHULE* (SCHLESWIG-HOLSTEIN) 324

6.9 AANTAL *REAL*- EN *ABENDREALSCHULEN* EN -LEERLINGE, 1972 TOT 1976 333

6.10 AANTAL *GYMNASIEN* EN *ABENDGYMNASIEN* EN -LEERLINGE VANAF 1972 TOT 1976 339

6.11 AANTAL *GESAMTSCHULEN* EN -LEERLINGE VANAF 1972 TOT 1976 351

6.12 ROOSTER VAN WERKSAAMHEDE VAN 'N HANDELSKOOL IN 1967 364

6.13 AANTAL *BERUFAUFBAUSCHULEN* EN -LEER=LINGE IN DIE BRD, 1972 TOT 1976 367

6.14 DIE AANTAL VOLTYDSE EN DEELTYDSE *BERUFSAUFBAUSCHULEN* IN 1975 368

6.15 AANTAL *FACHSCHULEN* EN -LEERLINGE IN DIE BRD VANAF 1972 TOT 1976 374

7.1 AANTAL LEERLINGE PER ONDERWYSER 421

7.2 DIE VERDELING VAN PERIODES VIR DIE OPLEIDING VAN *HAUPTSCHUL*-ONDERWYSERS AAN DIE *PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULE* TE FREIBURG, WINTER=SEMESTER 1976/77 432

7.3 ROOSTER VAN WERKSAAMHEDE VIR DIE OPLEIDING VAN *REALSCHUL*-ONDERWYSERS AAN DIE *PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULE* TE FREIBURG, WINTERSEMESTER 1976/77 435

7.4 BEVORDERINGSMOONTLIKHEDE IN DIE ONDERWYS 443

BYLAAG 477

SAMEVATTING 488

ABSTRACT 495

GLOSSARIUM 502

BRONNE 509